

Fig. 1. Gadstrup. Ydre, set fra Sydøst.

M. M.1902

GADSTRUP KIRKE

RAMSØ HERRED

Kirken, der tidligere og indtil 1752 var Anneks til Roskilde Domkirke¹, blev 1176 af Absalon skænket til Vor Frue Kloster i Roskilde²; efter Reformationen Og til 1688 hørte Kirken under Kronen, da den ved Magelægsskøde blev tillagt Sognepræstembedet i Domkirken³. 1754 blev den Stiftslandsbykirke⁴.

Kirken ligger paa en flad Skraaning i den sydøstre Udkant af Byen, hævet over denne og nær Sognets Østgrænse. Kirkegaarden, hvorfra der navnlig mod Vest og Nord er vid Udsigt, er stærkt udvidet og heget med Kampestensdiger; kun i Sydvest er der bevaret middelalderlige Mure af Kampesten, Munkesten og Kridtkvadre. I Syd, nær Østhjørnet og i Tilknytning til den gamle Mur er der en vandret afdækket Portal (sml. Jersie S. 1093) med fladbuet Køreport og Laage, begge med indvendige False, og en lignende Laage findes i Nordvest; de er opført 1650 (Rgsk.), da en Murermeister modtog Betaling for »Kirkeporten og to Laager af ny at opsætte«; Portfløje og Laager leveredes af Casper Snekker, Roskilde (Rgsk.).

Regnskaberne 1650 oplyser, at Graven til den nordre †*Kirkerist*, der var tre og en halv Alen lang, blev sat med graa Kamp; 1684 fik Graven en ny Rist.

En -*Kirkelade* nævnes 1641 (Rgsk.).

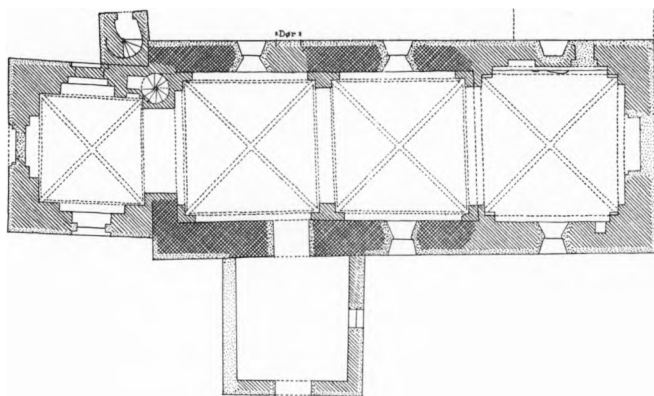

Fig. 2. Gadstrup. Plan 1:300. Maalt af A. Nystrøm 1929.

Kirken er et Langhus, bestaaende af romansk Skib og sengotisk Østparti, med to gotiske Tilbygninger: Taarn i Vest og Vaabenhushus foran Syddøren. Et †Sakristi, vistnok fra 1500'ernes anden Halvdel, laa paa Østforlængelsens Nordside. Orienteringen har Afvigelse til Syd.

Af den *romanske Kridtkvaderbygning*, hvori der træffes enkelte *Fraadsten*, staar kun Skibets meget svære Langmure, hvis Højde over Terræn (maalt i Sydvest) er ca. 4,45 m. Ved omfattende Restaureringer er Murene blevet afrettet og skalmuret, saaledes at oprindeligt, udvendigt Murværk nu kun ses fra Vaabenhushets Tagrum. Kvadrene er her temmelig raat tildannede, lagt i jævne Skifter med mange O verfalsninger, og bærer Spor efter et 7—8 mm tykt, groft Pudslag. Overvæggenes mere velhugne Kvadre staar med udglattede, ridsede Fuger og Rester af ca. 5 mm tykt Puds, som bærer enkelte Hvidtelag. Af Dørene, der er anbragt usædvanlig langt mod Øst, er den rundbuede nordre synlig i ydre Murflugt, men dens Karme og Stiksten er fornyede, og den søndre er helt omdannet i moderne Tid; ingen oprindelige Vinduer iagttages.

Ændringer og Tilføjelser. Før Korets Ombygning og sandsynligvis endnu i 1300'erne blev Skibet dækket af to Fag *Hvælvinger*, som er Helsten tykke forneden. De hviler paa enkeltfalsede Piller med ensidige, forneden skraafasede Kragbaand, spidse Helstens Skjoldbuer, en to Sten bred Gjordbue og Halvsten brede Ribber, der støttes af smaa, stærkt overpudsede Konsoller, men det gælder om dem som om Hvælvenes andre Enkeltheder, at de er overpudsede saaledes, at det ikke kan afgøres, hvad der mulig stammer fra den moderne Restaurering; Kappernes nedre Kanter markeres af Rundstave. Paa Oversiden

er Hvælvene nærmest kuppelformede med ganske svage Indskæringer foroven, uden Overribber, men med Topforstærkning og oprindelig Lommeudfyldning.

Maaske samtidig med eller kort efter Hvælvslagningen opførtes det lave *Taarn*, der forneden — med Undtagelse af den indvendige Trappe — er helt af Kridt, i de to øvre Stokværk udvendig af Munkesten og Kridt i Bælter af meget skiftende Højder og indvendig ganske overvejende af Munkesten ligesom Gavlene. Samtidig hermed er Skibets romanske Vestgavl næsten helt nedtaget. Taarnrummet, der staar i Forbindelse med Skibet ved en spidsbuet Arkade med skraafasede Kragbaand, har til de andre Sider slanke, spidsbuede Spareblændinger med højtsiddende, skraafasede Kragbaand. I Vest er der en oprindelig, udvendig spidsbuet, indvendig fladbuet, falset Dør, som nu er til-muret, og i Nord og Syd højtsiddende, brede, spidsbuede og falsede Vinduer, af hvilke det nordre endnu i Middelalderen blændedes i Lysningen. Rummet dækkes af et skjoldbueløst Krydshvælv med Rundstave langs Kappekanterne, Halvstensribber og flade Kapper uden Overribber. Adgangen til de øvre Stokværk var oprindelig ad en ganske snæver Vindeltrappe i Taarnarkadens Nordvange; til Trappen, som er helt af Munkesten, med løbermuret Skakt, var der Indgang fra Taarnrummet gennem en lille, fladbuet, i Middelalderen til-muret Dør helt mod Øst i Nordvæggen. Trappen har ingen egentlig Spindel, Trinene er meget høje, og Loftet, som i det lille Forrum er tøndehvælvet, har opefter Form som en halv Tøndehvælvning. Trappen udmunder med en rundbuet Dør i det nordvestre Hjørne af Skibets Loftsrum, hvorfra der er Gennemgang til Taarnet ad en fladbuet, mod Vest falset Dør, som sidder lidt lavere end Mellemstokværkets 1854 (Rgsk.) tilmurede Lysaabninger; disse er spidsbuede, udvendig falsede, det vestre dog med indvendig Rundbue. Mellemstokværkets Vinduer er saa usædvanlig store, at man maa have paatænkt Opførelsen af et anseligt Taarn, som dog er blevet opgivet. Det lave Klokkestokværk gaar i eet med Mellemstokværket, og Glamhullerne sidder ganske tæt over dets Vinduer. Glamhullerne er tvillingdelte, spids- eller rundbuede, udvendig i spidsbuet, indvendig i spids- eller rundbuet Spejl. Langmurenes Gesims er ny, og Gavlene, hvis Kamtakker er fornyet flere Gange, blev helt ommuret 1773 (Rgsk.), men det er muligt, at gamle Forhold genspejles i den nuværende Blændingsdekoration (sml. Rorup S. 1112); den bestaar for begge de ellevetakkede Gavles Vedkommende af tre Høj blændinger, de yderste fladbuede, den midterste spidsbuet, bred og tvillingdelt af en Halvstens Stav, som dog forneden i Vest brydes af en fladbuet Aabning, det hele flankeret af to smaa Cirkelblændinger.

Endnu i gotisk Tid blev der paa Taarnets Nordside opført et *Trappehus* til Afløsning for den oprindelige, meget snævre Trappe. Den nye Trappe fik Adgang fra det Frie gennem en Dør, der er fladbuet ligesom den nye Overdør;

Fig. 3. Gadstrup. Langhusets Østparti, set mod Øst.

M. M. 1902

Spindelen er rund, af Kridt, og Loftet bestaar af de sædvanlige, senmiddelalderlige, fladbuede Binderstik. I Vest er der en lille Glug og under den nye Gesims to smaa Trappeblændinger.

Østforlængelse og Vaabenhus har, saa vidt det kan afgøres paa Grundlag af Opmaalingen (Løffler) fra før Restaureringen, været af almindelig sengotisk Karakter fra Tiden o. 1500. *Østforlængelsen* fremtræder nu med Kridtstensmure som Skibets og med ny, romaniserende Gavl; men før Skalmuringen var Murværket bæltmuret med Tegl indtil Gesimshøjde og derover helt af Tegl. I Syd var der et fladbuet, falset Vindue, Langmurene havde Bloktandgesims og Gavlen, der var helt fornyet 1863 (Rgsk.), ti spidsbuede Høj blændinger, de to midterste smalle og ens høje, samt elleve Kamtakker. I det Indre er der midt i Østvæggen en stor, fladbuet, falset Blænding og i Nordvæggen over en smal Bænk to smallere og fladere, hvoraf den uregelmæssige østre har omsluttet en Sakristidør (sml. ndf.); om Alderen af disse Blændinger vides intet, men de blev delvis omdannede ved den sidste Restaurering; i Sydvæggen, nær Østhjørnet er der endvidere en lille Gemmeniche, og en tilsvarende fandtes tidligere i Østmurens sydlige Del. Det høje Krydshvælv er ganske enkelt, uden Rundstave, Konsoller og Kragbaand; Helstens rulskiftestillede Over-

ribber, som ligger ganske løst oven paa Hvælvet, og stor, to Skifter høj Topforstærkning.

Vaabenhuset er af Munkesten, men Murene blev 1843 og 1864 (Rgsk.) skalmurede eller helt ommurede, og 1882 forhøjedes Flankemurene 1 Alen og Taggavlen blev atter omsat (Rgsk.); den har (sml. Havdrup S. 1076) over et Savskifte i Fodlinien tre spidsbuede Højblændinger og 11 Kamtakker; Dør og Vindue er fra 1882 (Rgsk.), og det Indre har nyt Bjælkeloft.

†*Sakristiet*, som kendes fra Opmaalingerne 1878, blev nedrevet 1881 (Rgsk.). Det var ifølge Løffler af Munkesten i Krydsskifte, fra anden Halvdel af 1500'rne, og dets Østmur flugtede med Korgavlen; i Vest var der et Vindue og i Nord en lille, fladbuget Glug; Gavlen havde fem skiftevis flad- eller spidsbuede Høj blændinger og 11 Kamtakker, af hvilke den nederste til hver Side var prydet med en ganske lille, fladbuget Blænding. Det Indre, der havde fladt Loft, stod i Forbindelse med Koret ved en fladbuget, falset Dør. 1656 var Sakristiet delvis tækket med Bly, og 1686 blev Taget fornyet af Tegl (Rgsk.).

Kirken staar nu i blank Mur med pudsede Blændinger og helt præget af Restaureringen 1881 (Arkitekt: J. D. Herholdt), hvorved Langhusets udvendige Murværk blev helt skalmuret med Kridtkvadere, og Østgavlen ommuret fra Gesimshøjde, forsynet med glat Kam og kronet af et Hjulkors. Endvidere blev de fladbuede, falsede, gotiske Vinduer ændret i ny-romansk Stil, og i Østforlængelsens Nordmur indhuggedes en tilsvarende Vinduesblænding. Alle Tagværker er nye, hængt med Vingetegl, og paa Kamtakkerne er der nye Munketegl. 1750 fik Domprovst Hans Buch i Roskilde Tilladelse til at aftage Blyet af Kirken, der var tækket halvt med Sten og halvt med Bly⁵.

INVENTAR

Alterbordet (Fig. 3) fra o. 1600, bestaar af Renaissancepanel, hvorunder der ikke er noget muret Bord. Forsiden har tre Arkadefelter med forneden omløbende Slingbaandsrammeværk, Profilkapitæler og symmetrisk Fladsnit over Bueslagene. Arkaderne flankeres af kannelerede, svagt udbugende toskanske Pilastre, der smalner opad. Kortsidernes Fyldinger er glatte og flankeres af tilsvarende Pilastre. Gesimsen har Tandsnit. 1882 rensedes og repareredes Bordet af Maler V. Sørensen i Roskilde (Rgsk.); nu har det broget Staffering med kartoucheagtigt Baandslyng i Fyldinger og Arkader.

Altartavle (Fig. 3, 4—7) i Renaissance, fra o. 1620, sikkert af Brix Snedker, af Opbygning omtrent som Roskilde Vor Frue og nær beslægtet med Sonnerup-Tavlen fra 1626 (S. 897). Foran Storstykket staar fire svære, glatte Søjler med korintiske Kapitæler og Prydbælter, hvis Kartoucher omfatter Englebørn med Lidelsesredskaber. Storfeltets Arkade har Æggestavkapitæler, omløbende

E. M. 1945

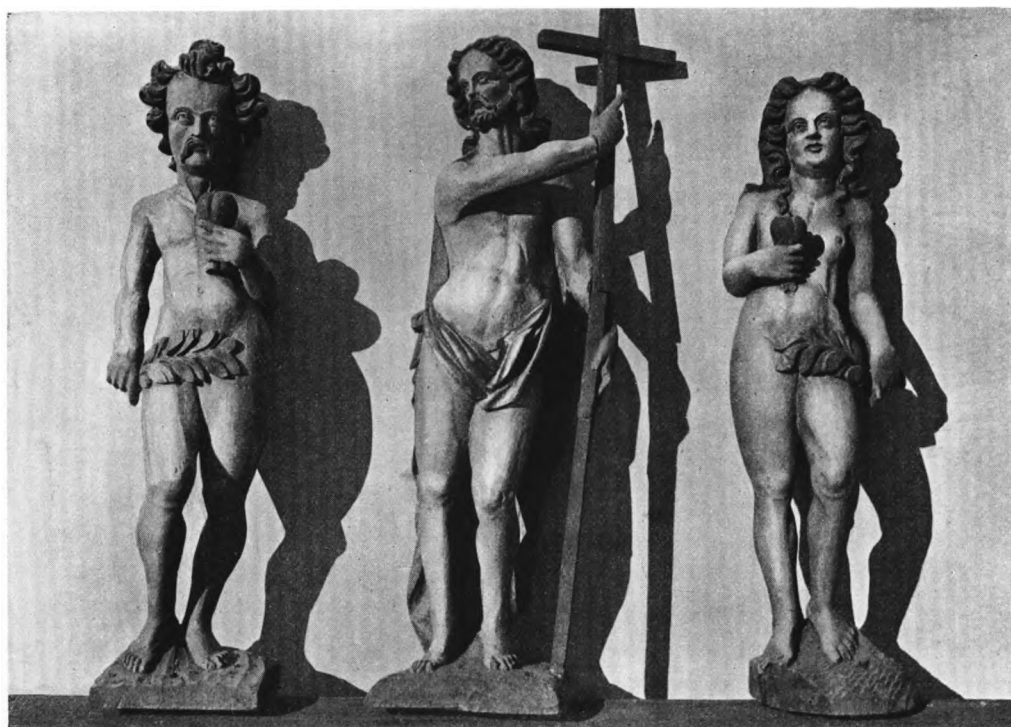

E. M. 1945

E. M. 1945

Fig. 4—6. Gadstrup. Detailler fra Altertavle. 4. Top vinge. 5. Prydbælte fra Storsøjle. 6. Storinge (S. 1128).

E. M. 1945

Fig. 7. Gadstrup. Figurer fra Altertavle, Adam, Eva og den opstandne Kristus (S. 1128).

M. M. 1902

Fig. 8. Gadstrup. Døbefont (S. 1131).

yderste hænger store, flade Kugler. Over den smalle Frise omfattes Gesimsens Fladsnitslyng af Krumknægte med Diademhoveder. Paa Konsoller over Storgesimsen staar Figurer af Adam og Eva. Topstykket har Tvillingarkader, hvis forneden omløbende Rammeværk er skællagt, Æggestavkapitæler og tre Englehoveder over Bueslagene. De flankeres af to Kvindehermer af vanlig Brix-Type, forestillende Tro og Haab. Topvingerne, som ender i et Dyrehoved, der ligner det nederste paa Storvingerne, flankeres af svungne Engleoverkroppe og omfatter et Englehoved. Tavlen krones af en brudt Trekantgavl, hvori staar den opstandne Kristus med Kors. Efter den sidste Istandsættelse⁶ 1945 staar den smukke Tavle i rensat Eg med sparsomme Farver, især rødt, blaat og grøn Lasur, Skriftsteder med nyere Fraktur i Felterne. I Storfeltet indsattes 1859 et Oliemaleri paa Lærred, Kristus og den kanaanæiske Kvinde, 114x67,5 cm, signeret: F. C. Lund 1858. Ogsaa tidligere har Tavlen været Genstand for Istandsættelser og Staffering: 1817 meddeler et Syn, at en Søjle og nogle Sirater var borte. 1835 malede, forgyldte og bronzerede H. J. Ehlers i Roskilde Tavlen med adskillige Kulører, i det midterste

Rammeværk med spinkelt Fladsnitslyng og i Buevinklerne Engle med Krans og Palmegren. Der er ligeledes Arkader i de etagedelte, smallere Sidefelter, med omløbende, skællagt Rammeværk og i Buevinklerne Englehoveder. De rigt skaarne Storvinger ender foroven i et fantastisk Rovfuglehoved og forneden i en Yolut, over hvilken kun den søndre Vinge har bevaret en fremstikkende Fugleklo. Til Siderne begrænses Vingerne af en Kvindeoverkrop med Palmegren, og over Kloen rager et »Delfinhoved« med Hængeklæde frem. Midtpartiet optages af en Kartouche med Relieffigurer af Styrken med Søjle (mod Nord) og Klogskaben med Spejl. Den kvartrunde Postamentgesims er rigt dekoreret med Blad- og Blomsterværk omkring Smaaengle og deles af Krumknægte med Englehoveder under Søjlerne. Postamentfremspringenes Muslingeskalnicher, der tidligere maa have rummet Evangelistrelieffer, er tomme. Under de

Felt maledes Nadveren, i de fire Sidefelter Figurer med Symboler forestillende Tro, Haab og Kærlighed m. m., i de to Topfelter Moses og Johannes, »alt i samme Stil som det har været malet før«; ogsaa 1859 istandsattes Tavlen, og 1882 repareredes den for 170 Kr. af Maler V. Sørensen, Roskilde (Rgsk.).

Fra en gotisk †*Altertavle* fra Slutningen af 1400'rne stammer en Treenighedsgruppe (Fig. 9), »Naadestol« (Duen mangle), ca. 140 cm høj. Under H. J. Ehlers' Maling fra 1835 (Rgsk.) spores ældre Farver og Kridtgrund. Nu paa Korets Nordvæg.

Alter sølv. Kalk, stemplet med Københavns Byvaaben 1713, med rund Fod paa tilsvarende Fodplade, rundt Skaft og fladtrykt, midtdelt Knop. Bægeret, der er nyere, skyldes vistnok Guldsmed C. L. Christensen, der 1837 forstørrede Kalken (Rgsk.). Under Foden Oldermandsranke og Mestermærke for J. P. Komløv 1713 (omtrent som Bøje 321).

†*Kalk*, gjort 1657 af Guldsmed Anders Høller i Roskilde (Rgsk.). Glat *Disk. Oblatæske* fra 1889, stemplet: J. Holm. *Særkalkene* er af Sølv med samme Mestermærke.

Sygekalk 1803, stemplet med Københavns Byvaaben (Aarstallet udslidt), 15,5 cm høj, med rund Fod uden Fodplade, spidsoval Knop, indknebet Skaftled og slankt, ægformet Bæger. Paa Bægeret graveret: »Gastrop Kirke 1803«. Paa Standkanten to Mestermærker for C. A. Blichfeldt (Bøje 733, C B i Rektangel). *Disk* og *Oblatæske*, den sidste med udslidt Københavnsstempel, begge med Mestermærke for Blichfeldt (Bøje 734).

Alter stag er af gotisk Form, med tre Ringe om Cylinderskaftet. Moderne Kopier eller stærkt opdrejede.

†*Messehagel*, anskaffet 1773, af rødt Fløj, med Guld kors og -galloner (Rgsk.).

Alter skranke fra 1834 (Rgsk.), af Smedejern; runde Opstandere med runde Skaftringe foroven og forneden, afsluttet med flade Messingknopper og forbundet med Rundjern.

Døbefont (Fig. 8), romansk, af Granit, Kalundborgtype⁷. Kummen, der

Fig. 9. Gadstrup. »Naadestol« fra † Altertavle (S. 1131).

maaler 72 cm i Tvm., har langs Mundingen en spinkel Tovstav, derunder en Palmetfrise med op- og nedadvendte Treblade i lavt Relief. Foden, der i Mod-sætning til Kummens graa Granit er rød, har nærmest Form som et Terning-kapitæl med stiliserede Lillier i Felterne, to Smaakugler paa hver Side af Midt-bladet og Treblade i de nedre Hjørner; i Stedet for Hjørneknopper er der vinkel-stillede Rundstave. Overgangen til Kummen markeres ved en Rundstav med parvis tætstillede Tovsnoninger. Intet Afløb.

Daabsfad af Tin, 66,5 cm i Tvm., glat, uden Mærker, maaske identisk med det, der 1618 leveredes af Isak Kandestøber i København efter Høj øvrigheds Forordning, for 52½ Mark (Rgsk.). Et lille, ottekantet †*Messingfad*, leveret af N. Dreyer i Roskilde 1848 (Rgsk.), er stjaalet i dette Aarhundrede.

Daabskande af Tin, sikkert den, der anskaffedes 1845 som Alterkande (Rgsk.).

Prædikestol (sml. Fig. 3) i Høj-Renaissance, fra 1619, da Hans Billedsnider i Køge fik Betaling for en Prædikestol med sin Himmel at gøre og opsætte (Rgsk.); i en Synsforretning fra 1620 nævnes den nye Prædikestol, »som skal stafieres«. Den Hans Billedsnider, som har leveret Stolen og sikkert ogsaa den beslægtede i Nørre-Dalby (S. 1232), maa være Hans Holst den ældre, Fader til Køge-Prædikestolens Mester. Stolen er paa fire Fag, de tre af ens Bredde, Opgangsfaget smallere. De indeholder Arkader med skællagte Pilastre, Profil-kapitæler med Tandsnit og Bueslag med Tandsnit under Æggestav. I de tre Fags Buevinkler er der Englehoveder og Frugtfyld i højt Relief; Opgangsfaget har dog kun Plads til eet Englehoved over Bueslaget. I de tre brede Arkader er der Relieffer af Evangelisterne Matthæus, Markus og Johannes med Bøger og Tegn, i Opgangsfaget staar en ung Mand med sammenlagte Hænder, næppe Lukas, da man i saa Fald maatte formode, at han havde haft en Bog i Haanden, selv om der ikke var blevet Plads til Oksen. Paa Hjørnerne ses tre nøgne, joniske Hermer, to Mænd med kraftigt Overskæg og een Kvinde, men alle med ens Buster. Overgangen til de frugtbundtprydede Skafter skjules af Dra-peri. Frisen er gennemløbende under Gesimsens Æggestav, Postamentfrem-springene nu glatte; sikkert har de oprindelig baaret Løvehoveder eller lign. Stolen hviler paa en nyere, raa Egestolpe, der skjules af en polygonal Fyrretræs-kasse, sikkert fra 1834, da Opgangen blev fornyet (Rgsk.). Den med Stolen samtidige Himmel er sekssidet med en nedhængende Bort af fligede Blade og Æggestav paa Gesimsen, men uden Topstykker; under Loftets fordybede Felt hænger en Due. Himmelen er fastgjort til Væggen ved en snoet Smede-jernsstang, »det store Jern«, som Christen Smed 1619 fik 6 Mark og 4 Skilling for at anbringe (Rgsk.). Stolen og Himmelen staar med blankt Træ paa det meste af Rammeværket og iøvrigt en broget Staffering, der skyldes H. J. Ehlers, Roskilde 1835 (Rgsk.), og hvis Farver udbedredes af Maler Y. Sørensen 1882.

Stolestader. 1661 tingedes med Caspar Snedker i Roskilde om 13 Stole, der ankom det følgende Aar; 1666 leverede han ni Stole med Fodstykker og Opstandere af Eg og »Capel« oven og neden (à 6 Dir.), endelig 1668 bestiltes 20 Stole hos Snedker Caspar; de hentedes 1669 (Rgsk.).

Af disse 42 Stader er bevaret 33 Gavle, nu paa nær fire med nye Topstykker. Bortset fra to rigere Gavle, der har tilhørt Præsten og hans Hustru, er de øvrige ens. Over et fælles Postamentfelt, der ganske optages af en stor, flad Ædelstensbosse (som paa et Par Gavle flankeres af Volutfladsnit) staar Caspar Lubbekes vanlige Tvillingpilastre med Volutkapitæler, skællagte Skafter og Prydbælte med tunget Barokfylding; den samme gaar igen i Frisefeltet under Æggestav med nedhængende Tandsnit. De fire Gavles gamle Topstykker bestaar af et Midtspir flankeret af Volutter med tungede Kanter. Paa to af Nordsidens Gavle er der i Frisefeltet relief-skaaret LHD og I P D, paa to andre: Anno 1669. — De to rigere Gavle (Fig. 10), hvis Topstykker ogsaa er bevarede, er bredere end de andre og har tre Pilastre. Den ene, der i Frisefeltet

har reliefskaaret: Margrete, staar som østligste Stade paa Kvindesiden, den anden med: H. Fredericks, er anbragt som østligste Gavle i Degne-

stolen. Navn og Bogstaver henviser til Præsten Frederik Munthes Hustru. 1835 satte Snedker N. Schellerup, Roskilde, nye Topstykker paa Gavlene, 1866 blev Dørene aftaget og anbragt som Panel (Rgsk.), senere fjernet. 1866 gav Maler L. Ehlers Staderne en lys Egef arve, den nuværende mørke skyldes V. Sørensen 1882 (Rgsk.).

Degnestolen, hvis svære Pult bærer talrige indsnittede Bogstaver og bl. a. Aarstallet 1630, har i Forsidepanelet to gotiske Fyldinger med fladt Foldeværk, der i den ene er afkappet foroven; som Gavle tjener dels den fra Præstekonens Stol hidrørende Gavlplanke, dels en almindelig Stadegavl. Egetræsaadret.

†*Skriftestol* og †*Børnedaabsstol* leveredes af Snedkeren i Roskilde 1653. 1766 fornyedes †*Skriftestolen* (Rgsk.).

†*Pulpitur* blev opsat 1619. For det nye Pulpitur at forfærdige og opsætte betaltes 1649 120 Rdl. Fjernet 1835 (Rgsk. og Kaldsbog).

λ.H.1931

Fig. 10. Gårdsrup. Kvindesidens østligste stadegavl (S. 1133).

Salmenummertavler og *Præsterækketavle* er moderne Stilkopier, udført af Mette Mortensen i Gadstrup, efter Tegning af Tony Müller.

Klokker. 1) 1504, støbt af Arnold de Wou. Relieffminuskler mellem delvis snoede Baand og Lilliefriser: »Dominus Reinerus Doetinchem abbas xxxvii ihrlm me fieri fecit, Arnoldus de Wou me fecit anno D(omi)ni mcccccciii« (»Hr. Reiner Doetinchem, 37. Abbed i [Klosteret] Jerusalem, lod mig gøre. Arnold de Wou gjorde mig i Herrens Aar 1504«). Tvm. 96 cm. Klokken er hidført fra Holland⁸.

2) 1616, støbt af Hartvig Quellichmeier. Versaler mellem Lillie- og Akantusfriser: »Gus mich Hartwich Qvellich Meier zu Kopenhagen anno 1616«. Paa Klokkelegemet er der tre Medailloner, de to med Pelikan, den tredie med en flakt Ørn. Tvm. 89 cm.

†*Klokker.* 1—2) Ved Klokkeskatten 1528 afleveredes en Klokke og 1602 endnu een⁹.

GRAVMINDER

Epitafier. 1) O. 1728. Anna Bernhardsdatter, født 1680 som Datter af Sognepræst, Mag. Øgler i Hesselager og Hilleborg Vidthof, gift 1696 med Sognepræst Jens Radier, død barnløs 1728; under Indskriften: J. R. Rektangulær Trætavle af ganske enkelt Arbejde, i profileret Ramme med tresidet Hængestykke og firsidet Topstykke, der krones af en Konsol; langs Kanterne er der udsavet Rankeværk. Latinsk Indskrift med gylden Fraktur paa sort Bund, Træværket er sort med graagrønne Lister. I Top- og Hængestykke er paa blaa Bund malet Solen, Maanen og Stjerner i Guld, i Slutningen af Indskriften et vinget Timeglas. Paa Skibets Nordvæg.

2) O. 1743, Sognepræst Jørgen Larsøn Widbye, født 1700, 4. April 1732 Medtjener til Gadstrup og Syv, gift 1733 med Anna Sophia Sohl (to Sønner, fem Døtre, af hvilke een Datter lever), død 24. Maj 1742. Enken ægtede 1743 Hr. Jacob Ebbeson. Svarende til foregaaende, men med dansk Indskrift; i Topfeltet Solen og Jahves Navn med hebraiske Bogstaver, i Hængestykket Maanen, Stjerner og Timeglas med Knogler. Paa Skibets Nordvæg.

3) (Fig. 11) 1782. Anna Sophia Sohl, født i Kiøge 21. Jan. 1708, gift 1733 med Jørgen Wibye, Sognepræst til Gadstrup og Syv 1732, død 1742, 42 Aar gammel (syv Børn, hvoraf en Datter lever), gift anden Gang 1743 med Jacob Ebbeson, født i Kiøge 17. Jan. 1711, død i Gadstrup 17□; hun døde 8. Juli 1781. »Gravmælet« er sat 1782 af deres eneste Søn Jørgen Wibye Ebbesen. Af Træ, i landlig Louis Seize-Stil; den rektangulære Tavle flankeres af to riflede Pilastre og har under en Profilliste et smalt, udsavet Hængestykke. Over den profilerede Gesims er der et halvrundt Topstykke, som omfatter en Muslingeskal-Kartouche med Gudsøje og prydes af tre udsavede Vaser. Gylden

V. H. 1931

Fig. 11. Gadstrup. Epitaf 1782 over Anna Sophia Sohl, død 1781 (S. 1134).

Fraktur paa sort Bund; Rammeværket er blegrødt, graagrønt og graamarmorert med Guld samt Ranker malet graat i graat. Paa Korets Nordvæg. *Mindetavle* over en Soldat, der faldt 1864.

Gravsten. 1) O. 1619. Marren Nielsdatter, død 28. Okt. 1619, 17 Aar gammel. Ølandsk Kalksten, 198 x 103 cm, med fordybde Versaler, Rammestreg og Hjørnerosetter. I Skibets Gulv.

2) O. 1676. Frederik Munthe, Sognepræst til Gadstrup og Syv, død 25. Okt. 1676, 49 Aar gl. Ølandsk Kalksten, 100 cm bred, med latinsk Indskrift i fordybde Versaler. I Korets Gulv, delvis skjult af Alterskranken.

3) O. 1714. Helle Fransdatter Schrøder, født 15. Sept. 1673, gift med Hr. Jochum Benzøn Paxdorph, død 28. Sept. 1714. Ølandsk Kalksten, 104 cm bred, med fordybde Versaler. I Korets Gulv, delvis skjult af Alterskranken.

4) 1700'rne. Brudstykke af ølandsk Kalksten; over det udslidte Skriftfelt

ses en Engel, som bekranser Sjælen, i Hjørnerne er der Evangelisttegn med Skriftbaand. Stenen ligger som Trin i Trappen fra Kirkegaardens Nordvesthjørne til Præstegaarden.

5) O. 1821. Ane Marie Münster, Enke efter Birkedommer Münster paa Ledreborg, født 26. April 1736, død 26. April 1821; derefter Mindeord og Skriftsted. Randprofileret Sandsten, 125x78 cm, med fordybet Kursiv. Paa Kirkegaarden, Vest for Taarnet.

6) O. 1821. Sognepræst Gutzon Michael Münster, født 17. Okt. 1755, død 5. Sept. 1821. Randprofileret Sandsten, 131 x 80 cm, med fordybet Kursiv. Paa Kirkegaarden, Vest for Taarnet.

7) 1800'rne. Randprofileret Sandsten, 81 x 61 cm, med udslidt, fordybet Skrifteskrift. Ved Siden af foregaaende.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1616—19 (RA), 1616—72, 1647—1839, 1755—56, 1757—59, 1764—72 (div. Aar), 1800—34, 1835—53, 1854—56, 1863—83 (LA). — Inventarliste 1853 (LA).

— Synsforretning 1620 (RA), Synsprotokoller 1812—19, 1823—43, 1844—77, 1870—95 (LA). — Kaldsbog 1738—1839 (LA), 1840—1925 (ved Embedet). — Præsteindberetning til Hofman 1758 (LA). — Museumsindberetninger af C. M. Smidt og M. Mackeprang 1902. Revideret af E. Moltke, Elna Møller og Kirsten Weber-Andersen 1946.

J. B. Løffler: Sjællands Stiftslandsbykirker. 1880. S. 29—30, 43.

¹ Kirken siges 1630 at tilhøre Kronen, men at være forlenet til Kapellanen i Roskilde. Danske Kane. Fortegn, vedk. Kirker og Sogne kald 1630—1702 (RA). — »De øverste Kapellaner ved Roskilde Domkirke var indtil 1752 Sognepræster til Gadstrup-Syv . . . Naar dette begyndte, vides ikke, men 1584 nævnes . . . Sognepræst i Syv« (Wiberg: Præstehistorie I, 416). ² Kirkehist. Saml. 5. R. III, 253, sml. Diplomatarium Danicum 2. R. I, 234. ³ Kronens Skøder II, 662 f., sml. Hofmans Foundationer VII, 358. ⁴ Stiftslandsbykirker S. 29, sml. Hofmans Foundationer VII, 360. ⁵ Supplik Protokol 1750 1. Halvaar Nr. 705 (RA). ⁶ Ved Billedskærer Borre, Havdrup. ⁷ Mackeprang: Døbefonte S. 93. ⁸ Klosteret Jerusalem ligger i Landsbyen Gerkesklooster i Friesland, Holland. Det plyndredes 1571 af Søgenserne, og ved denne Lejlighed er Klokkeren antagelig fjernet og siden ført til Danmark. ⁹ AarbKbh. 1917. S. 35.

Fig. 12. Gadstrup 1793.